DAHİ ÇOCUK | 5. SINIF TÜRKÇE

Paragraf Çalışma Kâğıdı 01

Oyun Dünyası: Paragraf Atölyesi

Oku • Anla • Düşün • Yorumla | **20 soru • 5 aşama • Özgün paragraflar**

dahicocuk.tr
Oku • Anla • Düşün • Yorumla
5, 6, 7 ve 8. Sınıflar

Adı Soyadı: ..... **Sınıfı:** ..... **Tarih:** .....

Çalışmanın amacı: Paragrafın konusunu, başlığını, ana ve yardımcı düşüncesini bulmak; sözcük ve cümle anlamını yorumlamak; paragraf düzenini kurmak ve görüşünü gerekçelendirmek.

Hatırlayalım

Konu	Ana düşünce	Yardımcı düşünce	Başlık
Paragrafta anlatılan şeydir.	Yazarın vermek istediği asıl ileti.	Ana düşünceyi destekleyen ayrıntılar.	Paragrafın tamamını kapsayan kısa ad.

Örnek paragraf

Uçurtma uçurmak için önce rüzgârın yönünü anlamak gerekir. Rüzgâra karşı koşan çocuk uçurtmayı havalandırır. İpi doğru zamanda salan kişi uçurtmayı yükseğe çıkarır. Bu yüzden uçurtma uçurmak dikkat ve sabır ister.

Konu: Uçurtma uçurma
Ana düşünce: Uçurtma uçurmak dikkat ve sabır ister.
Yardımcı düşünce: Rüzgâra karşı koşmak, ipi doğru zamanda salmak.
Başlık: Uçurtma Uçurmanın İncelikleri

A. Konu ve Başlık

Paragrafın neyi anlattığını ve tamamını kapsayan adı bul.

1–4. sorular

1

Ali, mahalledeki arkadaşlarıyla her akşam saklambaç oynar. Oyun başlamadan önce sayışarak ebeyi seçerler. Saklanılacak yerler konusunda da önceden anlaşırlar. Böylece kimse haksızlığa uğramaz.

Bu paragrafın konusu aşağıdakilerden hangisidir?

A) Ali ile arkadaşlarının oynadığı saklambaç oyunu
B) Ali'nin okul başarısı
C) Akşam yemeği hazırlıkları
D) Mahalledeki trafik kuralları

2

Seksek, yere çizilen kutuların tek ayak ya da çift ayakla atlanmasıyla oynanır. Oyuncu, taşını bir kutuya atar ve o kutuyu atlayarak diğerlerine geçer. Dengesini koruyan oyuncu, sırasını kaybetmeden turu tamamlar.

Bu paragrafın konusu nedir?

A) Taş toplamanın faydaları
B) Yere kutu çizmenin zorluğu
C) Seksek oyununun nasıl oynandığı
D) Denge sporlarının tarihi

3

Satranç tahtasındaki her taşın kendine özgü bir hareketi vardır. Piyonlar ileri giderken vezir her yöne ilerleyebilir. Oyuncu, taşların hareketlerini iyi bilirse hamlelerini daha doğru planlar. Bu yüzden satrançta önce taşları tanımak gerekir.

Bu paragrafa en uygun başlık aşağıdakilerden hangisidir?

A) Piyonların Hızı
B) Satrançta Taşları Tanımak
C) Satranç Turnuvaları
D) Tahta Oyunlarının Tarihi

4

Dünyanın birçok yerinde çocuklar ip atlayarak hem eğlenir hem de bedenlerini çalıştırır. İp atlamak kalbi güçlendirir ve dikkati artırır. Üstelik bir ip dışında başka bir araca da gerek yoktur.

Bu paragrafa en uygun başlık aşağıdakilerden hangisidir?

A) Dünya Turu
B) İpin Tarihçesi
C) Kalp Hastalıkları
D) İp Atlamanın Faydaları

B. Ana Düşünce ve Yardımcı Düşünce

Paragrafın asıl iletisini ve onu destekleyen ayrıntıları ayır.

5–8. sorular

5

Hafta sonu sınıfça mahalle takımıyla voleybol maçı yaptık. İlk setten sonra yorulmuştuk ama kimse bırakmak istemedi. Birbirimize cesaret verdikçe oyun daha iyi gitti. Maçı kaybettik ama ortak çalışmanın gücünü öğrendik.

Bu paragrafın ana düşüncesi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Voleybol en zor takım sporudur.

B) Maçı kaybetmek hiç iyi değildir.

C) Ortak çalışma ve cesaretlendirme, zor anlarda bile güç verir.

D) Hafta sonları mutlaka maç yapılmalıdır.

6

Kutu oyunları yalnızca eğlenmek için oynanmaz. Oyuncular sıralarını beklemeyi, kurallara uymayı ve kaybetmeyi kabullenmeyi de öğrenir. Bu yüzden kutu oyunları, çocukların davranışlarını geliştiren değerli araçlardır.

Bu paragrafın ana düşüncesi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kutu oyunları, çocuklara değerli davranışlar kazandıran araçlardır.

B) Kutu oyunları yalnızca eğlenmek içindir.

C) Kutu oyunlarında hep kazanmak gerekir.

D) Sıra beklemek zaman kaybıdır.

7

Kelime oyunları, söz varlığımızı geliştirir. Bulmaca çözen bir çocuk, yeni sözcükler öğrenir. Öğrendiği sözcükleri konuşurken ve yazarken de kullanmaya başlar.

Bu paragrafın ilk cümlesindeki düşünceyi destekleyen yardımcı düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

A) Bulmacalar yalnızca yetişkinler içindir.

B) Kelime oyunları çok pahalıdır.

C) Oyunlar öğrenmeyi zorlaştırır.

D) Bulmaca çözen bir çocuk, yeni sözcükler öğrenir.

8

Mahalle oyunlarında herkesin yeri vardır. Küçükler büyüklerden, büyükler küçüklerden bir şeyler öğrenir. Bir arada oynayan çocuklar paylaşmayı ve saygıyı da öğrenir. Böylece oyun, yalnızca vakit geçirmek değil, birlikte yaşamayı öğrenmektir.

Bu paragrafın ana düşüncesini kendi cümlelerinle yaz.

.....

.....

.....

C. Sözcük ve Cümle Anlamı

Sözcüğün, ifadenin ve olayın anlamını bağlamdan çıkar.

9–12. sorular

9

Yarışma başlamadan önce herkes kurallara uyacağına söz verdi. Hakem düdüğünü çalarak oyunu başlattı. Çocuklar ellerinden geleni yaptı ve sonunda iki takım da eşit puan topladı.

Paragrafta geçen “eşit” sözcüğünün anlamı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Çok fazla
B) Birbirine denk
C) Eksik
D) Çok hızlı

10

Takım kaptanı, kaybedilen maçtan sonra arkadaşlarının moralini bozmamak için hemen yanlarına gitti. “Önemli olan ellerimizden geleni yapmamızdı.” dedi.

Bu paragrafta geçen “ellerimizden geleni yapmak” ifadesi ne anlama gelir?

A) Elimizi yıkamak
B) Oyundan vazgeçmek
C) Bütün gücümüzle çalışmak
D) Başkalarından yardım istemek

11

Okul bahçesindeki oyun alanı, geçen hafta yağan yağmur yüzünden çamur içinde kaldı. Bu nedenle beden eğitimi dersi sınıfta yapıldı. Öğretmen, çocuklara masa üstünde oynanan hafıza kartı oyunlarını verdi.

Beden eğitimi dersinin sınıfta yapılmasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Oyun alanının yağmurdan sonra çamur içinde kalması
B) Öğretmenin derse geç kalması
C) Çocukların oyun oynamak istememesi
D) Hafıza kartlarının bitmesi

12

Kerem, her gün yarım saat satranç çalıştı. Zamanla taşların hareketlerini ezbere bilmeye başladı. Okul turnuvasında rakiplerini birer birer geride bıraktı.

Bu paragrafa göre aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?

A) Kerem düzenli çalışmıştır.
B) Kerem taşların hareketlerini öğrenmiştir.
C) Kerem turnuvada başarılı olmuştur.
D) Kerem turnuvaya katılmamıştır.

D. Paragraf Düzeni

Cümleleri sırala, anlamı bozan cümleyi bul, paragrafı tamamla.

13–16. sorular

13

I. Hakem düdüğünü çaldı ve yarış başladı.
II. Çocuklar başlangıç çizgisinde sıraya girdi.
III. İlk koşucu çizgiyi geçince takım arkadaşları sevindi.
IV. Koşucular bitiş çizgisine doğru koşmaya başladı.

Yukarıdaki cümleler anlamlı bir paragraf oluşturacak biçimde sıralanırsa doğru sıralama hangisi olur?

A) I – II – III – IV
B) II – I – IV – III
C) III – IV – II – I
D) II – IV – I – III

14

(I) Dama, iki kişiyle oynanan bir zekâ oyunudur. **(II)** Oyuncular taşlarını sırayla ilerletir. **(III)** Okulumuzun bahçesinde çok sayıda çınar ağacı vardır. **(IV)** Rakibin taşını almak için taşın üzerinden atlanır.

Numaralanmış cümlelerden hangisi paragrafın anlam bütünlüğünü bozmaktadır?

A) I
B) II
C) III
D) IV

15

Hafıza kartı oyununda kartlar ters çevrilerek masaya dizilir. Oyuncu iki kart açar. Resimler aynıysa kartları alır. _____

Bu paragrafın sonuna aşağıdakilerden hangisi getirilebilir?

A) Resimler farklıysa kartlar tekrar kapatılır ve sıra diğer oyuncuya geçer.
B) Satranç tahtası genellikle ahşaptan yapılır.
C) Kartların arka yüzü kırmızı renktedir.
D) Bu oyunu en çok kış aylarında oynarım.

16

_____ Çünkü her hamleden önce rakibin ne yapacağını tahmin etmek gerekir. Bu da hem düşünmeyi hem de sabırlı olmayı öğretir.

Bu paragrafın başındaki boşluğa aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) Satranç tahtasında altmış dört kare vardır.
B) Piyonlar yalnızca ileri gidebilir.
C) Turnuvalar genellikle hafta sonu yapılır.
D) Satranç, çocuklar için yararlı bir zekâ oyunudur.

E. Okuma Parçası

Karma sorularla öğrendiklerini birlikte kullan.

17–20. sorular

Sokak Oyunları Nereye Gitti?

Eskiden mahalle aralarında çocukların sesi hiç eksik olmazdı. Kimi ip atlar, kimi misket oynar, kimi de ebelemeceyle koşturur dururdu. Bugün ise birçok çocuk boş vakitlerini ekranların karşısında geçiriyor. Oysa açık havada oynanan oyunlar, çocukların hem sağlığına hem de arkadaşlık ilişkilerine iyi gelir. Bu nedenle haftada birkaç saat de olsa sokak oyunlarına zaman ayırmak gerekir.

17 Yukarıdaki paragrafın konusu aşağıdakilerden hangisidir?

A) Ekran karşısında geçirilen sürenin uzunluğu

B) Açık havada oynanan oyunların çocuklar için önemi

C) Misket oyununun kuralları

D) Mahalle aralarının eskiden nasıl göründüğü

18 Yukarıdaki paragrafın ana düşüncesi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Çocuklar boş vakitlerini yalnızca evde geçirmelidir.

B) Ebelemece, sokak oyunlarının en eğlencelisidir.

C) Sağlık ve arkadaşlık için sokak oyunlarına zaman ayırmak gerekir.

D) Eskiden çocukların oyunları daha kolaydı.

19 **Okuma parçasına uygun bir başlık yaz.**

.....

.....

20 **Sen boş zamanında hangi oyunu oynamayı seversin? Paragraftaki bir düşünceyle ilişkilendirerek görüşünü en az iki cümleyle yaz.**

.....

.....

.....

.....

.....

Kendimi değerlendiriyorum

Bu çalışmada...	Evet	Biraz	Henüz değil
Paragrafın konusunu bulabiliyorum.	☐	☐	☐
Ana düşünceyi bulabiliyorum.	☐	☐	☐
Yardımcı düşünceyi ayırt edebiliyorum.	☐	☐	☐
Sözcüğün anlamını bağlamdan çıkarabiliyorum.	☐	☐	☐
Cümleleri doğru sıraya koyabiliyorum.	☐	☐	☐

dahicocuk.tr
Oku • Anla • Düşün • Yorumla
5, 6, 7 ve 8. Sınıflar

Harika iş çıkardın!

Her paragraf, bir oyun gibi çözülmeyi bekleyen küçük bir bulmacadır.

Cevap Anahtarı ve Kısa Çözümler

Çoktan seçmeli sorular

ÖĞRETMEN

1. soru	2. soru	3. soru	4. soru	5. soru	6. soru
A	C	B	D	C	A
7. soru	**9. soru**	**10. soru**	**11. soru**	**12. soru**	**13. soru**
D	B	C	A	D	B
14. soru	**15. soru**	**16. soru**	**17. soru**	**18. soru**	
C	A	D	B	C	

Açıklamalar

1. **A:** Paragrafın tamamı Ali ile arkadaşlarının saklambaç oynamasını anlatır; konu budur.
2. **C:** Paragraf, seksek oyununun nasıl oynandığını anlatır.
3. **B:** Başlık paragrafın tamamını kapsamalıdır; “Satrançta Taşları Tanımak” bunu karşılar, diğerleri dar ya da konu dışıdır.
4. **D:** Paragrafta ip atlamanın faydaları anlatılır; başlık bütün paragrafı kapsar.
5. **C:** Son cümle, ortak çalışmanın gücünü vurgular; ana düşünce budur.
6. **A:** “Bu yüzden” ile verilen sonuç cümlesi ana düşünceyi içerir.
7. **D:** Ana düşünceyi (kelime oyunları söz varlığını geliştirir) destekleyen ayrıntı, bulmaca çözen çocuğun yeni sözcükler öğrenmesidir.
9. **B:** “Eşit”, burada birbirine denk anlamındadır.
10. **C:** “Ellerimizden geleni yapmak”, bütün gücümüzle çalışmak demektir.
11. **A:** Neden, paragrafın ilk cümlesinde belirtilir: Oyun alanı yağmur yüzünden çamur içinde kalmıştır.
12. **D:** Kerem turnuvada rakiplerini geride bıraktığına göre turnuvaya katılmıştır; D söylenemez.
13. **B:** Mantıksal akış: sıraya girme (II), düdük ve başlama (I), koşma (IV), sevinç (III).
14. **C:** III. cümle (çınar ağaçları) dama konusundan kopuktur.
15. **A:** Önceki cümle resimler aynı olduğunda ne olduğunu anlatır; devamı farklı durumu anlatmalıdır.
16. **D:** Boşluğa gelecek cümle, sonraki “Çünkü…” cümlesinin açıkladığı genel yargıdır.
17. **B:** Paragraf, açık havada oynanan oyunların çocuklar için önemini anlatır.
18. **C:** Son cümledeki sonuç, ana düşünceyi verir: Sokak oyunlarına zaman ayırmak gerekir.

Değerlendirme ve Eşleştirme

Açık uçlu sorular, puanlama ve kazanım tablosu

ÖĞRETMEN

Açık uçlu sorular

Soru	Beklenen yanıt / değerlendirme
8	Paragrafın ana düşüncesi: Oyun, birlikte yaşamayı, paylaşmayı ve saygıyı öğretir. Öğrenci kendi cümleleriyle bu iletiye ulaşmalıdır; paragraftaki cümleyi aynen kopyalamak yerine ana fikri özetlemesi beklenir.
19	Paragrafın tamamını kapsayan, kısa bir başlık. Örnek: “Sokak Oyunlarının Önemi”, “Oyunlar Nereye Gitti?”. Yalnızca paragrafın bir bölümünü anlatan başlıklar tam puan almamalıdır.
20	Tek bir doğru yanıt yoktur. Öğrenci bir oyun adı yazmalı ve bunu paragraftaki bir düşünceyle (sağlık, arkadaşlık, açık hava gibi) ilişkilendirerek en az iki cümleyle açıklamalıdır.

Puanlama önerisi: 20 sorunun her biri 1 puandır. Açık uçlu sorularda puan, yanıtın anlamlı ve gerekçeli olmasına göre verilir. Düzey önerisi: 17–20 Başardı, 12–16 Gelişiyor, 0–11 Destek gerekli. Bu puanlama resmî bir MEB ölçeği değildir.

Beceri – kazanım eşleştirme tablosu

Beceri	Resmî çıktı kodu	Sorular
Konu, başlık ve açık bilgiyi belirleme	T.O.5.6	1–4, 11, 12, 17, 19
Sözcük ve ifadeleri bağlamdan anlamlandırma	T.O.5.5, T.O.5.20	9, 10
Ana düşünce ve yardımcı düşünce	Programdan doğrulanacak	5–8, 18
Paragraf düzeni (sıralama, anlam bütünlüğü, tamamlama)	Programdan doğrulanacak	13–16
Yazılı yanıt ve gerekçeli görüş	T.Y.5.3, T.Y.5.13	8, 19, 20

Kodlar, ÇK-5-01’de kullanılan eşleştirmeyle aynı kaynaktandır; ana düşünce ve paragraf düzeni için ilgili çıktı kodları yayımdan önce MEB 5. sınıf Türkçe programından doğrulanmalıdır.

Öğretmen için kısa değerlendirme formu

Beceri	Destek gerekli	Gelişiyor	Başardı
1. Paragrafın konusunu ve başlığını belirler.	☐	☐	☐
2. Ana düşünceyi ve yardımcı düşünceyi ayırt eder.	☐	☐	☐
3. Sözcük ve ifadeleri bağlamına göre yorumlar.	☐	☐	☐
4. Neden–sonuç ilişkisini kurar.	☐	☐	☐
5. Cümleleri anlamlı bir paragraf oluşturacak biçimde sıralar.	☐	☐	☐
6. Görüşünü gerekçeyle açıklar.	☐	☐	☐